

Carta dei Calandretas

version provençala de la carta votada a l'AG de Limós – 21/05/2005

Introduccion

La Declaracion universal de drechs de l'òme,
la Convencion internacionala dei drechs deis enfants,
La Carta europèa dei lengas regionalas e minoritàrias,
La Convencion quadre per la proteccion dei minoranças nacionalas,
assolidan lo drech a la diferéncia, lo drech de cadun a l'expression dins sa lenga, d'ont es lo drech a un ensenhament dins aquela lenga.
Es per referéncia a aquelei tèxts fundamentaus que Calandreta mena son accion d'ensenhament en occitan, en desvolopant un esperit de tolerància e de respècte de la diferéncia.

1. La tòca

1.1. L'objectiu de Calandreta es de transmetre la lenga e la cultura occitanas ais enfants tot en assegurant son escolarizacion en occitan tre l'escòla mairala. L'occitan ensenhat dins una Calandreta es aqueu de sa zona dialectala. Cada establiment Calandreta ten còmpte de la realitat de la practica de la lenga dins son environament pròche, e participa ais accions en favor de son espendiment e de sa reconeissença.

1.2. A Calandreta, de parents, de regents e d'amics de la lenga s'assòcian « per faire escòla » en quilhant d'establiments escolars. Cada establiment Calandreta es amagestrat per una associacion. La lenga occitana a sa plaça demieg la vida associativa dau movement Calandreta.

1.3. Calandreta alestís lei condicions d'un bilingüisme vertadier tre l'escòla mairala, en immersion totala, per que baile a cada enfant l'escasença de se bastir de construccions cognitives bèlas. En elementari lei calandrons s'aprenon de legir d'en primier en occitan.

1.4. Caminan vèrs lei lengas e culturas romanicas e mai vèrs totei leis autras, en s'apielant sus l'occitan coma lenga vertebrala.

1.5. Unamission deis establiments segondaris Calandreta es de valorizar lo bilingüisme deis enfants que venon dau primari. Aqueu bilingüisme deu permetre d'arribar a un plurilingüisme en fin de 3ena e de capitar lo brevet especiau en occitan.

2. S'associar per faire escòla

2.1. Cada establiment Calandreta es encapelat per una associacion, declarada dins l'encastre de la lei de 1901. L'associacion Calandreta a d'obtenir lo grasiment de la Confederacion.

L'associacion e la còla pedagogica son garentas de la mesa en òbra de la Carta dei Calandretas.

2.2. Calandreta porgís un servici public d'ensenhament en occitan dins d'establiments laïcs ont l'ensenhament es gratuit.

Aqueu movement associatiu es independent deis organizacions politicas, sindicalas e religiosas. Per la mesa en òbra de son projècte e per l'espandir, Calandreta bastís una collaboracion efectiva entre lei collectivitats territorialas, lei regents e lei parents.

2.3. L'associacion se fa en liame amb la confederacion dei Calandretas e lei federacions departamentalas e regionalas designadas per la confederacion.

2.4. Calandreta assòcia lei voluntats, leis energias e lei competéncias per espandir l'emplec de l'occitan coma una lenga d'usatge per la vida de l'escòla tota.

Calandreta desira que lei parents de calandrons favorigan, dintre la vida familhala, un ambient propici per que se pòsca emplegar l'occitan cada jorn. A respècte d'aquò, Calandreta s'engatja per aisir l'intrada de quau que siá dins la lenga e la cultura occitanas.¹

¹ Per exemple favorís lo porgiment de « setmaniers » a l'escòla (sesilha de cada setmana ont leis adultes se pòdon banhar dins la lenga occitana de son caire).

2.5. L'associacion a una responsabilitat envèrs lo personau que trabalha dins l'establiment, que ne siá emplegaire directament ò non. E lei regents son pagats per l'Estat: o son dieumercé un contracte d'associacion signat entre l'Estat e Calandreta.

2.6. Au plan administratiu l'associacion amb lo cap d'establiment desrevesisson ensems, e mai s'aqueu es l'interlocutor envèrs l'Educacion Nacionala.

2.7. Dins leis establiments Calandretas, lei « rescambis » (rescòntres-escambis) son un luòc privilegiat ont partejam lo projècte entre parents e regents. Lo luòc d'elaboracion dau projècte Calandreta es lo congrès, totei leis actors dau movement i son convidats.

3. Immersion e Pedagogia

3.1. Dins cada establiment Calandreta, l'occitan es lenga ensenhaira e lenga ensenhada, tant a l'orau coma a l'escrich.

Calandreta emplega lo metòde de l'immersion precòça en escòla mairala². En particular Calandreta constata qu'una lenga afortís l'autra e que fau concedir ais enfants lo temps necessari per que se bastigan seis aprendissatges d'espererei.

3.2. Leis aprendissatges se fan en occitan d'en primier, puei lo francés intra en classa après l'aqueriment de la lectura en occitan, progressivament, pendent lo cicle 2, d'un biais diferenciat. Leis oras de francés en primier gra a Calandreta se planifican ansin cada setmana : CE1 = 3 oras, CE2 = 4 oras, CM1 = 5 oras, CM2 = 6 oras.

Calandreta chausís la grafia classica e lei nòrmas prepausadas per lo Conseu de la Lenga Occitana.³

3.3. La lenga occitana es lenga de cultura : lo projècte pedagogic conten la descubèrta de la literatura occitana amb totei leis aspèctes culturaus. Lei calandrons s'assabentan en classa, pauc a cha pauc, de l'airau lingüistic occitan tot, amb totei sei grands dialèctes. L'aprendissatge d'una lenga tresena se pòu amodar a partir de la fin dau cicle 2 au primari.⁴

3.4. Leis ensenhaires foncionan en còla pedagogica d'establiment, que s'acampa aumens un còp cada setmana en « conseu ». Aquela còla adòba lo projècte d'escòla dins l'encastre de la Carta dei Calandretas, e garentís tant la plaça de la lenga dins l'establiment coma l'estigança pedagogica dins lei classas. Calandreta, amb lei regents organizats en còlas pedagogicas e en partenariat amb l'establiment APRENE⁵, porgís un metòde de pedagogia que ten còmpte principalament, dins sa practica, deis òbras dei corrents pedagogics « tecnicas Freinet » e « pedagogia institucionala »⁶ e dei psicolingüistas subre l'educacion bilingüa en immersion precòça⁷.

² tot en fasent referéncia a l'òbra dau professor Joan Petit e ai recèrcas de Lambert amb Taylor

³ Calandreta chausís la nòrma classica per ensenhar leis estructuras gramaticalas e lexicalas ais enfants e coma aisina dau trabalh quotidian. Pasmens, Calandreta afavorís l'accès deis enfants ais òbras literàrias e autrei produccions escrichas dins la nòrma grafica dicha mistralenca, dins una lanha de dubertura culturala e de coneissença d'autors màgers de la literatura nòstra.

⁴ En cas qu'o faga un intervenent exterior, a de demorar de tot biais en coeréncia amb lei practicas pedagogicas dei regents.

⁵ Establiment d'ensenhament superior associatiu, fondat per la Confederacion Occitana dei Calandretas en 1996 per assegurar la formacion iniciala dei regents dins l'encastre dubèrt per lo protocòl d'acòrdi signat amb l'Estat e segon lei prescripcions de Calandreta.

⁶ Especialament de Celestin Freinet, Fernand Oury amb Renat Laffitte ...

⁷ Especialament de Joan Petit amb Gilbert Dalgalian ...

3.5. Calandreta encoratja la mesa en plaça d'institucions dins lei classas⁸ que bailan la paraula ai dròlles, que leis autonomizan, que regulan la vida dei grups, que dubrisson la classa vèrs l'exterior.

3.6. La tòca es d'assegurar una continuitat de la mairala fins au licèu e de donar de sens ais aprendissatges. Lei establiments Calandreta desvolopan una pedagogia dau subjècte actor dins un grop, adaptada tant au primier coma au segond gra.

3.7. Lo luòc d'elaboracion dau projècte Calandreta es lo congrès. Lei regents i prenon part. Participan tanben ais acamps federaus de regents e an de representants elegits dins cada institucion de Calandreta. Leis ensenhaires son actors de sa formacion, iniciala a APRENE, e continua amb lo Centre de Formacion Professionau Occitan. Lei regents respèctan leis instruccions oficialas de l'Educacion Nacionala e lo nivèu escolar deis enfants deu èsser en conformitat amb aquelei instruccions. Dins leis establiments Calandreta, lo « Rescambi » es lo luòc privilegiat ont se parteja lo projècte.

4. Accion culturala

Cada establiment Calandreta participa a l'accion culturala occitana e se religa a la vida culturala de son parçan.

Aquò baila de sens a la lenga per lei calandrons, enauça lo vam dintre la Calandreta, alestís de convivéncia e de coesion, e mai ajuda a finançar un pauc l'anar de l'establiment.

Aquela accion culturala sus la plaça publica marca ben per faire conéisser e reconéisser Calandreta per lo monde e per leis institucions. Per menar aquò, leis associacions Calandretas publican lo calendrier annau de sei manifestacions culturalas occitanas. A cada acamp de l'associacion, l'activitat culturala occitana a sa plaça demieg lei questions dau jorn.

Clavadura

Aquesta Carta clava lei principis comuns entre leis establiments Calandretas afilhats a la Confederacion Occitana dei Calandretas.

Per poder usar dau nom de Calandreta, una associacion a d'obtenir e de mantenir son afilhacion a la Confederacion, d'aderir a la Carta e de ne respectar tant lei tèrmes coma l'esperit.

Lei quatre aspèctes, l'associatiu, lo lingüistic, lo pedagogic e aqueu dei practicas culturalas occitanas, se pòdon pas desseparar : es l'encòntre dei quatre que s'identifica sota lo vocable « **Calandreta** ».

⁸ Lei “mestiers”, lo “Conseu”, lo “Qué de nòu?”, “l'autoavaloracion”, lei “cenchas de color”, lo “jornau escolar”, la “correspondéncia escolar”, lo “tèxt liure” amb la “chausida de tèxt”, lo “mercat” amb “la moneda”, son d'exemples de dispositius instituits en classa a Calandreta (aquela tiera es pas prescriptiva).